

Jäävabaks Eesti katus, jäävabaks selle pind!

ELMO RIIG, SAKALA/SCANPIX

Mullu olid Rumeenias kõige ohtlikumateks terroristideks jääpurikad.

Palju on kirjutatud talve võludest ja valudest. Nood mõlemad on ühendatud ilmataadi loomingus, mida nimetatakse jääpurikaiks. Muide, õigekeelsussõnaraamatu järgi tähendab purikas ka haugi või siis suurt ja tugevat olendit.

Giljotiin

Kui pisikese poisina maal jõe äärde läksin, hirmutati mind ikka havipurikatega, nüüd aga linnas jääpurikatega. Õeldakse kirjutatakse ju: "Munitsipaalpolitsei hoiatab räästas rippuvate lumelahmakate ning jääpurikate eest!"

Ja õigesti teeb, sest need moodustised kõlguvad seal giljotiinina, õigemini küll odadena, varitsedes pahaaimamatuid mõödakäijaid.

Ja ohvreid, neid on vist kõigis maades, kus leidub jääd ja purikaid. Märkasin teateid hukkuist nii Novosibirskis, Kiievis kui Moskvast. Mõni aasta tagasi

purustas jäine teravik ühe Tartu elaniku pea, põrutada saanuist leidsin andmeid nii Tallinnast kui Tartust, 1997. aastal oli kannatanuid vähemalt viis.

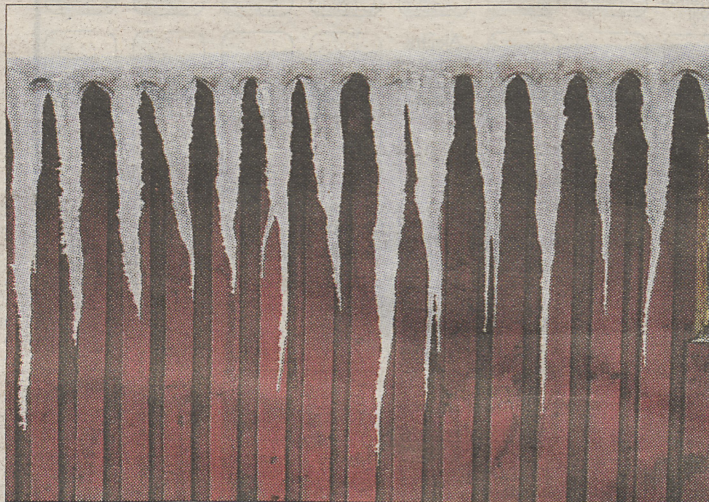
Too teade Rumeenia "terroristidest" käis nende pealinna purikate kohta, kus mullu purunes 13 autoklaasi ühe päevaga katustelt pudeneva jää tõttu.

Luuletajad seovad purikaid kevade saabumisega: "Jääpurikad kukuvad / kill ja kill! / Ennäe, / juba mullusest kulust tärkab / uue kevade lill." (Ellen Niit.)

Tavaliselt ongi see nii. Ainult et jääpurikaohvrite statistika viitab nende olemasolule juba veebruaris.

Purikate tekkeks on vaja tilkuvat vett ning miinuskraade. Harilikult on sellised tingimused just kevadkuudel, kui õhus püsivad kerged külmapiigalad, samas aga soojendavad päikesekiired katuseid ja panevad räästad tilkuma.

Südatalviseid jääpurikaid tuleb otsida kehvalt isoleeritud maja katuseäärelt. Läbi säärase katuse väljuv soojus tekitabki lumel "kevadetunde" ning paneb röömupisarad tilkuma.

Talvised jääpurikad kasvavad kehvalt isoleeritud maja katuseäärel.

Ka Jõhvi lähedal asuva kaevanduse õhutussurfist väljuv niiske õhk tekitab sageli kauneid pikki jääkoonuseid.

Jääpurikad võivad kasvada õige mitme meetri pikkuseks ja kaaluda kümneid kilogramme. Sellele vastu kerkib sageli alt üles teine sammad – täpselt nii nagu koobastes stalaktiidid ja stalagmiidid.

Eesti külmarekordilinnal Jõgeval on tulnud kena idee korral-

dada purikakasvatamise võistlusi. Ainult et juba kahel aastal on veebruar selleks liiga soe olnud, vähemalt võistluspäeval. Jääpurikate kasvatamise asemel tuli kunstlikult saadud purikaid sulatama hakata.

Muide, külmapealinnaks pürib hoopis Väike-Maarja! Aastatel 1961–2003 on see koht olnud Eesti külmim nii kogu aasta kui ka talvekuude osas. Jõgevast ja hedam on olnud isegi Jõhvi!

See-eest ei saa Jõgevalt arvatavasti vähemalt lähiaastail kahte külmarekordit ära võtta (–43,5°, püstitatud 1940. aasta tõnisepäeval, ning absoluutselt külmima rekordit, 1942. aasta keskmine +1,6°).

Me ise ilutegijad

Kunstlikult on jääpurikaid püütud teha juba ammu. Rekordiks olevat 11 meetri ja 8 sentimeetri pikkune jurakas, mis kaalunud tubli 26 tonni. Sihukese alla ei tahaks küll sattuda! Kuigi ilmselt polnud too mitte klassikaline purikas, vaid nn jääsammast.

Lõpetuseks üks tsitaat Tammisaarelt:

"Aga Indrek mõtles, et mis hakkab vaene päikene siis peale, kui ükskord võib-olla Vargamäel enam pole inimest ega tema eluhooneid, kuhu küll riputab ta siis oma jääpurikad, et neid pärast puruks pilduda? Võib-olla päike ei treigi siis enam purikaid? Võib-olla on päike siis vana ja ei armasta enam mängida?"

AIN KALLIS